

İNSANLARIN KENDİ YÜZ TANIMA BECERİLERİNE İLİŞKİN İÇGÖRÜLERİ İLE GERÇEK YÜZ TANIMA PERFORMANSLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ayşegül AYDINLIK Senem ÖREN Aycan KAPUCU Sonia AMADO

Ege Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, 35100, İzmir

GİRİŞ

- Yabancı yüzlerin tanınmasında çok geniş bireysel farklılıklar gözlenmektedir:
  - Prosopagnozikler & Süper-tanıyıcılar
- Farklı düzeylerde yüz tanıma performansı gösteren bireyler, kendi yüz tanıma becerilerini ne derece doğru değerlendirebilmektedirler?

AMAÇLAR

- Stirling Yüz Tanıma Ölçeği'nin (Bobak, Mileva, & Hancock, 2019) Türkçe formunun (SYTÖ-TR) oluşturulması ve bu yeni formun psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi (Çalışma I)
- SYTÖ-TR ile yüz tanıma becerisi ve diğer tanıma belleği performansları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Çalışma II):
  - Cambridge Yüz Belleği Testi (uzun form)
  - Glasgow Yüz Eşleştirme Testi (kısa form)
  - Soyut Sanat Belleği Testi

ÇALIŞMA I: SYTÖ-TR'İN OLUŞTURULMASI

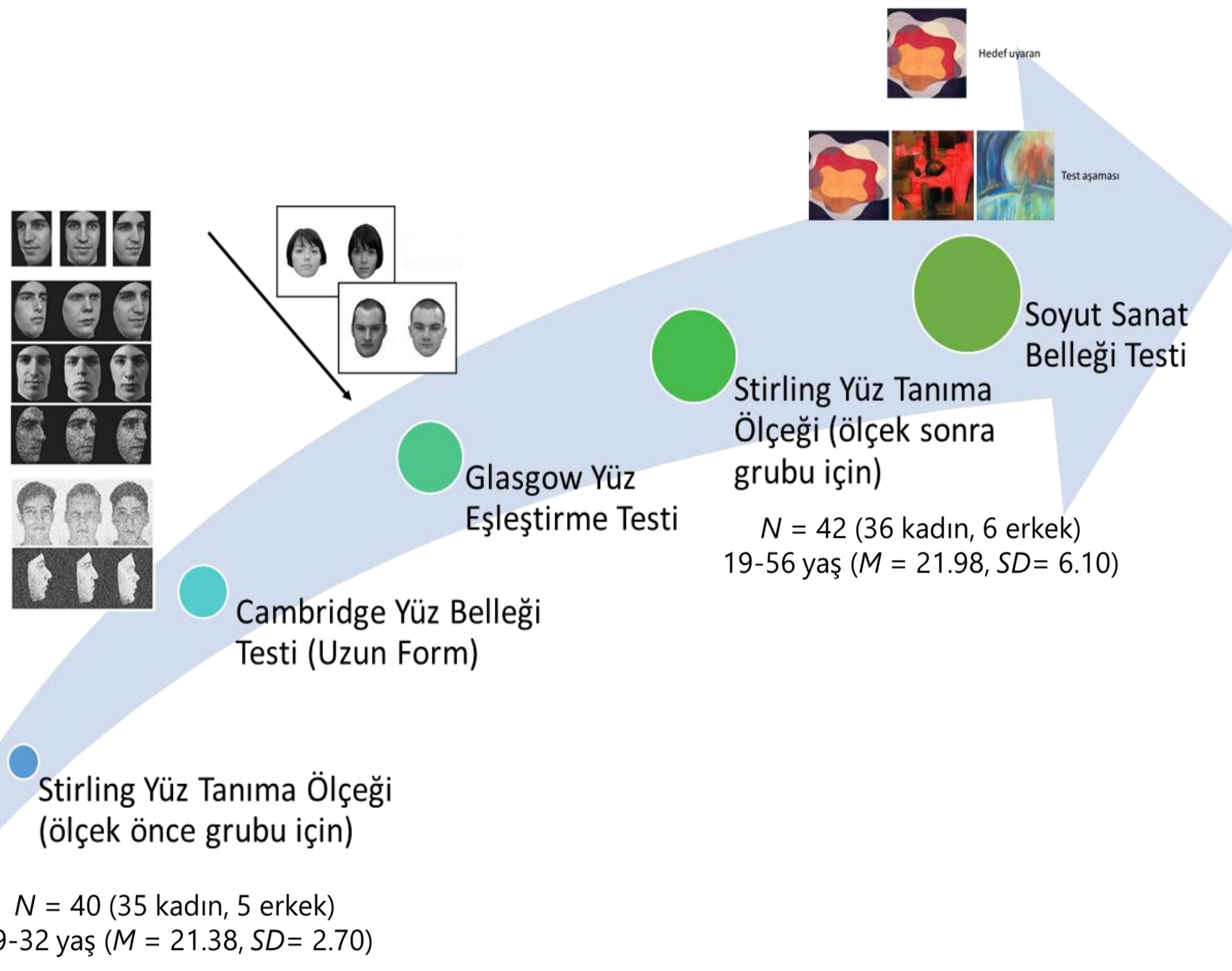
- 20 maddelik SYTÖ'nün Türkçe formu **çeviri-geri çeviri yöntemi** ile oluşturuldu
- 202 üniversite öğrencisi
  - 114 kadın, 86 erkek, 2 belirtilmemiş
  - 19-37 yaş ($M = 22.08$, $SD = 2.45$)
- Doğrulayıcı faktör analizi: 18 madde, 2 faktör
  - Faktör1: Yüz İşleme
  - Faktör2: Yüz Belleği

Cronbach's $\alpha = 0.88$

	Faktör	
	1 Yüz İşleme	2 Yüz Belleği
S5. Bir yüzün kime ait olduğunu çıkarmakta birçok insana göre daha iyiyimdir.	.817	
S3. Kişilerin yüzlerini zihnimde inanılmaz detaylı bir biçimde resmetmeyi oldukça kolay bulurum.	.781	
S15. Bir yüzü asla unutmam.	.747	
S11. Yabancı yüzlerin bulunduğu bir grup içerisinde ailesel benzerlikleri tanımadıkça çok iyiyimdir.	.641	
S20. Sadece yüzlerinin bir kısmını görebilsem de bir insanı kolaylıkla tanıyabilirim.	.621	
S8. Tanıdık yüzleri bağlam dışında gördüğümde tanımayı oldukça kolay bulurum (Örneğin, iş arkadaşları ile beklenmedik bir biçimde spor salonunda karşılaştığımda).	.283	.574
S7. Yüzleri gördükten sonra, onları çabucak unutmaya eğilimliyim.	.412	.523
S9. İnsanları tanımam için yüzlerini görmem yeterlidir, seslerini duymaya ya da tüm vücutlarını görmeye ihtiyacım olmaz.		.486
S13. Daha önce kısa bir şekilde tanıştığım insanları sıklıkla tanırım ancak onların kim olduğuma dair bir fikrim yoktur.		.386
S17. Ailemi ve arkadaşlarımı çocukluk fotoğraflarımdan ayırtmamayı kolay bulurum.		.366

	Faktör	
	1 Yüz İşleme	2 Yüz Belleği
S18. İnsanların seslerini duymadan, onları tanımakta zorluk çekerim.	.678	
S4. Yüz tanımadaki güçlüğü bende yarattığı kaygı, beni bazı sosyal veya profesyonel durumlardan kaçınmaya sürükledi.	.676	
S12. Yeni tanıştığım insanları "yüzleri hatırlamakta zorluk çekerim" diye uyarırmam gerekir bazen.	.669	
S16. Bazen, filmdeki karakterleri ayırtmaya zorluğundan dolayı filmleri takip etmekte zorlanırım.	.661	
S19. Beni tanıyan birini tanımakta sıklıkla başarısız olurum.	.656	
S6. Tanıştığım insanları sıklıkla yabancılarla karıştırırım.	.647	
S2. Okuldayken sınıf arkadaşlarımı tanımakta güçlük çekerdim.	.634	
S14. Yüzleri ezberlemek için diğer insanlardan daha çok çaba göstermek zorundayım.	.527	.280

ÇALIŞMA II: SYTÖ-TR İLE YÜZ TANIMA BECERİSİ VE DİĞER TANIMA BELLEĞİ PERFORMANSLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Tüm Uygulama Grupları için SYTÖ-TR ile Davranışsal Testler Arasındaki İlişki

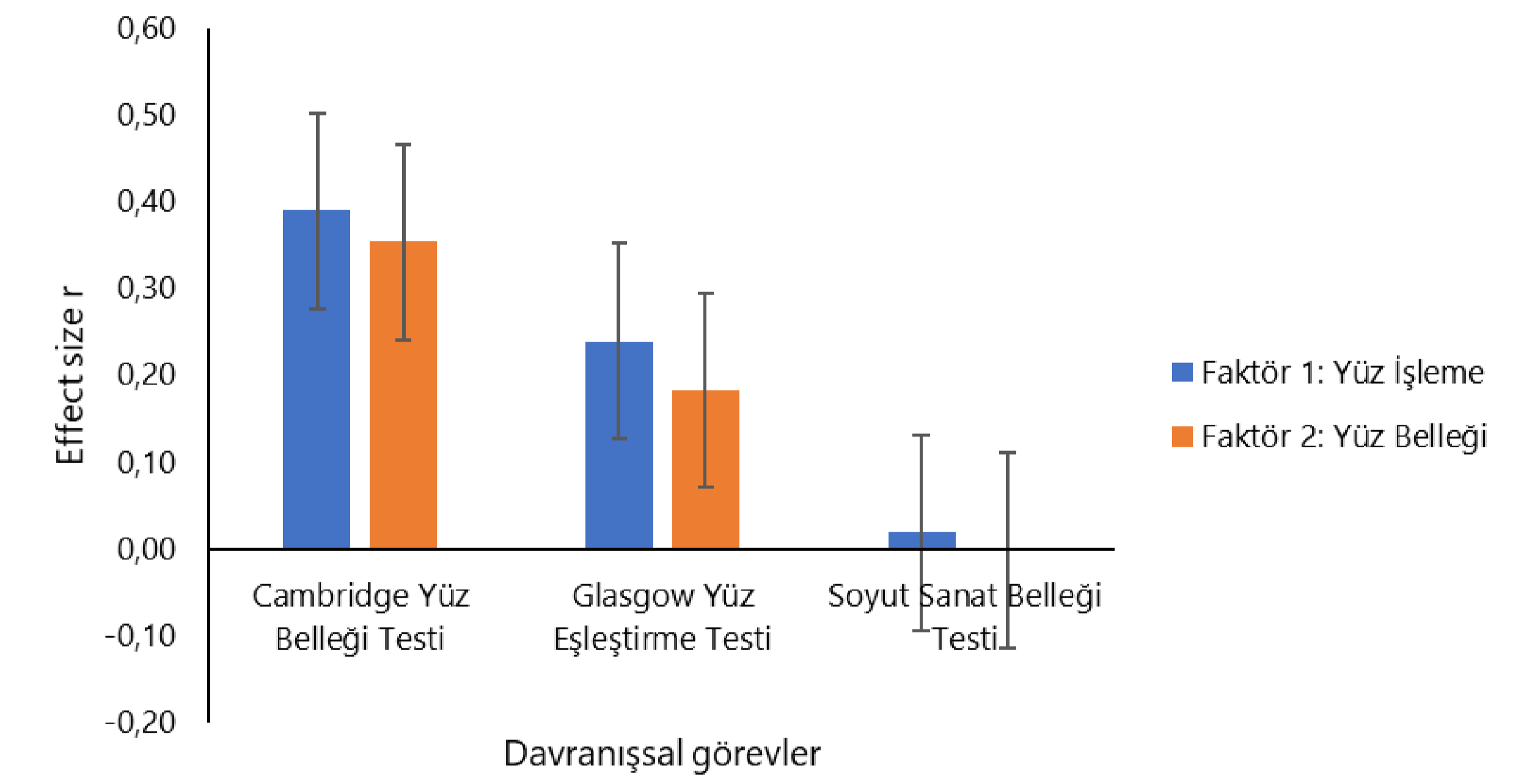
	N	r	Sig
Cambridge Yüz Belleği Testi (uzun form)	82	.393	.00
Glasgow Yüz Eşleştirme Testi (kısa form)	82	.227	.04
Soyut Sanat Belleği Testi	82	.008	.94

Ölçek Önce Grubu için SYTÖ-TR ile Davranışsal Testler Arasındaki İlişki

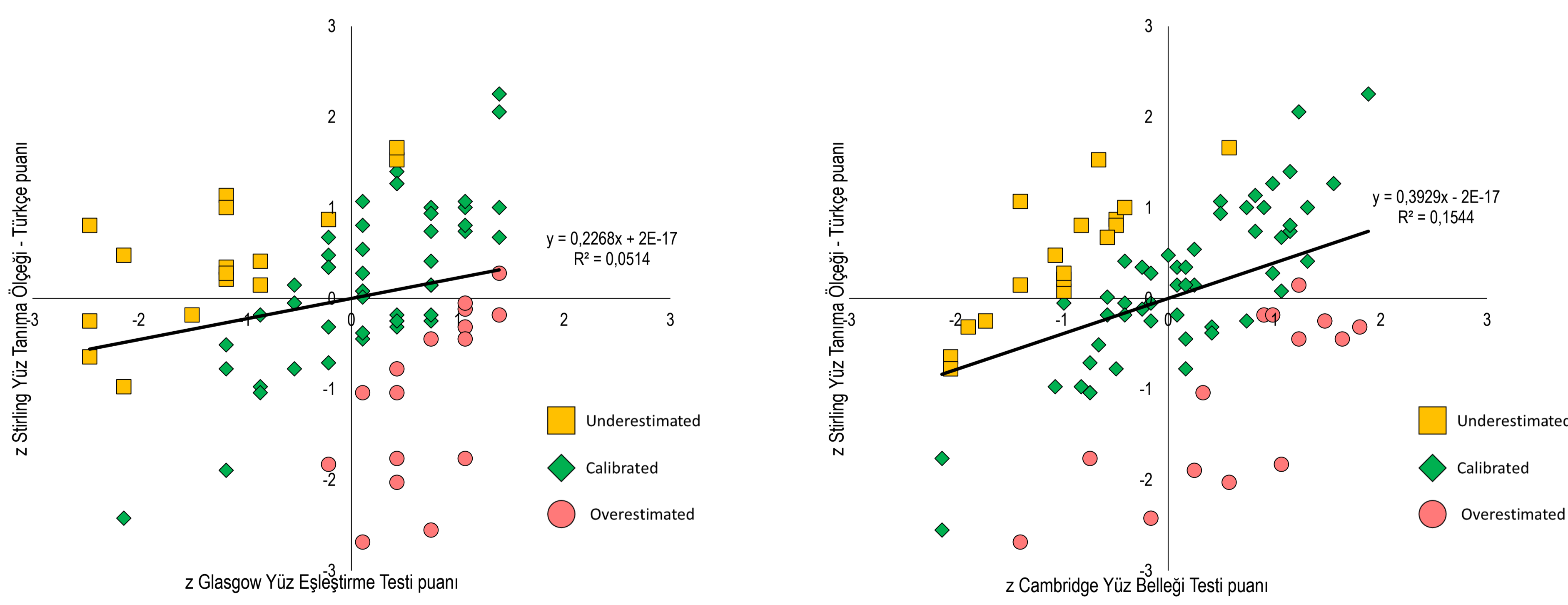
	N	r	Sig
Cambridge Yüz Belleği Testi (uzun form)	40	.511	.00
Glasgow Yüz Eşleştirme Testi (kısa form)	40	.003	.98
Soyut Sanat Belleği Testi	40	.122	.45

Ölçek Sonra Grubu için SYTÖ-TR ile Davranışsal Testler Arasındaki İlişki

	N	r	Sig
Cambridge Yüz Belleği Testi (uzun form)	42	.270	.84
Glasgow Yüz Eşleştirme Testi (kısa form)	42	.476	.00
Soyut Sanat Belleği Testi	42	-.08	.61

SYTÖ-TR'nin faktörleri ile davranışsal testler arasındaki korelasyon katsayıları

Farklı düzeylerde yüz tanıma performansı gösteren bireylerin ölçek puanları ve yüz tanıma testleri puanları arasındaki ilişki

ÖZET & TARTIŞMA

- İnsanların, kendi yüz tanıma becerilerine ilişkin içgörülerini değerlendirmek üzere geliştirilen 20 maddelik SYTÖ'nün yüksek güvenilirlik değerine sahip ($\alpha = 0.88$) 18 maddelik Türkçe versiyonu elde edilmiştir.
- SYTÖ-TR'nin yüz işleme görevleri ile ilişkili olduğu gözlenirken diğer bir tanıma görevi olan Soyut Sanat Belleği Testi ile SYTÖ-TR arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir.
- Yüz işleme görevlerine dair ortalama performansın bir standart sapma altı/üstü çıkarıldığında elde edilen örneklem için davranışsal testler ve ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemesi, kendi yüz tanıma becerilerine ilişkin içgörülerin yalnızca yüz tanıma performansının iki ucunda yer alan bireyler için yüksek olduğuna işaret etmektedir.
- Gelecekte insanların kendi yüz tanıma becerilerine ilişkin içgörülerini değerlendirmek üzere yürütülecek çalışmalarda yüzlere aşinalık düzeyi ve geribildirim gibi etkenler göz önüne alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Bindemann, M., Attard, J., & Johnston, R. A. (2014). Perceived ability and actual recognition accuracy for unfamiliar and famous faces. *Cogent Psychology*, 1(1), 986903.
- Bobak, A. K., Mileva, V. R., & Hancock, P. J. (2019). Facing the facts: Naive participants have only moderate insight into their face recognition and face perception abilities. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 72(4), 872-881.
- Palermo, R., Rossion, B., Rhodes, G., Lagueuse, R., Tez, T., Hall, B., ... & Al-Janabi, S. (2017). Do people have insight into their face recognition abilities? *The Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 70(2), 218-233.
- Russell, R., Duchaine, B., & Nakayama, K. (2009). Super-recognizers: People with extraordinary face recognition ability. *Psychonomic Bulletin & Review*, 16(2), 252-257.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Ayşegül Aydınlik

aydinlik.aysegul@gmail.com